

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/79/2024
Identifikačné číslo spisu:	7219210114
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7219210114.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Dominikánsky konvent, Košice, Mäsiarska 6, IČO: 17 084 521, zastúpeného spoločnosťou JUDr. Zuzana Fabianová - advokátska kancelária, s. r. o., Košice, Strojárskejšká 11C, IČO: 53 560 671, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, o zaplätienie 281 032,81 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde -Košice (pôvodne Okresnom súde Košice II) pod sp. zn. K2-40C/69/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. októbra 2023 sp. zn. 2Co/10/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštancný súd“) rozsudkom z 08. júla 2022 č. k. 40C/69/2019-446 zaviazal žalovanú zaplatiť 281 032,81 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 01. novembra 2019 do zaplätienia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal finančnej náhrady za obdobie od 01. novembra 2016 do 31. októbra 2019 titulom výlučného užívania spoločných nehnuteľností žalovanou nad rámec jej spoluvlastníckeho podielu. Tvrdil, že v rozhodnom období boli spoločné pozemky užívané výlučne žalovanou, zatiaľ čo on ako väčšinový spoluvlastník nemal k týmto pozemkom reálny prístup, nemohol ich žiadnym spôsobom využívať, a ani nedostával žiadne protiplnenie. Predmetné pozemky sa nachádzali v oplotenom areáli na S. T. XX v J., ktorý bol po celý čas prevádzkovaný žalovanou. Areál bol vybavený uzamykateľnou vstupnou bránou a rampou, ktoré boli vo vlastníctve žalovanej. Prístup do areálu bol kontrolovaný a podmienený súhlasom žalovanej; žalobca mohol do areálu vstupovať len obmedzene, po ohlásení, pričom do júla 2019 sa mohol v areáli pohybovať výlučne v sprievode príslušníka Policajného zboru. Kľúče od vstupu do areálu žalobca obdržal až koncom augusta 2019.

1.2. Súd prvej inštancie vyhodnotil, že v rozhodnom období žalovaná užívala spoločné pozemky bez

akejkolvek dohody so žalobcom, výlučne podľa vlastného uváženia a bez toho, aby žalobcovi umožnila výkon vlastníckych práv. Hoci žalovaná vlastnila len 8/192 spoluvlastníckeho podielu, reálne užívala pozemky ako výlučný držiteľ - a to nielen tie, ktoré boli zastavané jej stavbami, ale aj nezastavané plochy, ktoré slúžili ako prístupové komunikácie, parkovacie a skladové priestory. Súd prvej inštalácie vychádzal zo zásady, že ak spoluvlastník užíva spoločnú vec nad rozsah svojho podielu bez dohody s ostatnými spoluvlastníkmi a zároveň im znemožňuje výkon ich vlastníckeho práva, vzniká im voči nemu nárok na primeranú náhradu. Obranu žalovanej, že žalobca nemal záujem o užívanie, resp. že mu nebolo bránené, súd považoval za nedôvodnú. Z vykonaného dokazovania vrátane výsluchov svedkov, výpisov z listov vlastníctva a fotografickej dokumentácie mal konajúci súd za preukázané, že žalovaná na pozemkoch dlhodobo skladovala hnutelné veci (pneumatiky, autobus), určovala podmienky vstupu a vytvorila faktickú situáciu, v ktorej žalobca nemohol nehnuteľnosti žiadnym spôsobom užívať. Prítomnosť policajného pohotovostného útvaru v areáli do júla 2019 ešte posilňovala kontrolu žalovanej nad areálom. Súd prvej inštalácie osobitne konštatoval, že vstup žalobcu do areálu bol prakticky možný až od septembra 2019, a aj to len za podmienky predchádzajúceho nahlásenia sa zamestnancovi Ministerstva vnútra SR. Skutočnosť, že žalobca mohol občas vstúpiť na pozemky alebo že sa po areáli mohol pohybovať bez sprievodu, nepovažoval súd za relevantnú z hľadiska reálneho výkonu spoluvlastníckych práv.

1.3. Výšku náhrady súd prvej inštalácie určil podľa znaleckého posudku predloženého žalobcom, ktorý vychádzal z aktuálnych údajov o obvyklej cene nájmu za pozemky obdobného charakteru a určil výšku obvyklého nájomného samostatne za každý rok rozhodného obdobia. Žalovaná výšku nájomného spochybňovala len všeobecne a bez akýchkoľvek dôkazov. Žiadnym vlastným znaleckým posudkom či iným odborným vyjadrením nepreukázala opodstatnenosť svojich námietok. Súd prvej inštalácie preto údaje uvedené v posudku predloženom žalobcom v plnom rozsahu akceptoval ako základ pre rozhodnutie o výške nároku. Žalovanou vznesenú námietku premĺčania neuznal a vychádzal z toho, že žaloba bola podaná v posledný deň trojročnej premĺčacej lehoty (31. októbra 2019), keďže nárok sa týkal obdobia od 01. novembra 2016 do 31. októbra 2019. Majetkový nárok vyplývajúci z podielového spoluvlastníctva bol preto uplatnený včas, t. j. pred uplynutím premĺčacej doby. Súd prvej inštalácie tak dospel k záveru, že žalobca má voči žalovanej nárok na peňažnú náhradu z titulu výlučného užívania spoločnej nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a žaloba v celom rozsahu vyhovel. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 11. októbra 2023 sp. zn. 2Co/10/2023 rozhodnutie súdu prvej inštalácie potvrdil a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Po preskúmaní prvoinštančného rozsudku konštatoval, že uplatnené odvolacie dôvody neboli preukázané a že rozhodnutie súdu prvej inštalácie je vecne správne. Súd prvej inštalácie podľa jeho názoru vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a zistený skutkový stav vyhodnotil správne, pričom na jeho základe aplikoval aj správny právny predpis. K uplatnenej námietke premĺčania, ktorú žalovaná vzniesla ako obranu voči žalobe, odvolací súd poukázal na § 101 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), podľa ktorého sa majetkové práva premĺčajú v trojročnej všeobecnej premĺčacej dobe; v prejednávanej veci išlo o majetkový nárok žalobcu ako podielového spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu zodpovedajúcom jeho spoluvlastníckemu podielu. Uviedol, že takýto nárok nemá charakter nároku z bezdôvodného obohatenia, ako sa mylne domnievala žalovaná, a preto naň nemožno aplikovať iné premĺčacie lehoty ako tie, ktoré vyplývajú z právnej kvalifikácie nároku podľa § 137 ods. 1 OZ. Odvolací súd sa v tejto súvislosti stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštalácie, ktorý uzavrel, že žaloba bola podaná v posledný deň premĺčacej doby a námietku premĺčania správne považoval za nedôvodnú.

2.1. Odvolací súd sa ďalej zaoberal argumentáciou žalovanej, že žalobca údajne nepreukázal záujem užívať spoločné pozemky, resp. že mu v užívaní nebolo aktívne bránené. Túto obranu vyhodnotil ako účelovú, keďže z výsledkov dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalovaná ako minoritný spoluvlastník užívala predmetný areál ako celok, čím fakticky vylúčila žalobcu z možnosti výkonu jeho spoluvlastníckeho práva. Skutočnosť, že mu bol občas umožnený vstup na pozemok alebo mu bol odovzdaný kľúč, odvolací súd nepovažoval za rozhodujúcu - samotná možnosť vstupu neznamená

reálne užívanie vecí v rozsahu zodpovedajúcom spoluvlastníckemu podielu. Navyše, z vykonaného dokazovania vyplývalo, že aj tento vstup bol podmienený súčinnosťou žalovanej, čo len potvrdzuje nerovnocenné postavenie spoluvlastníkov pri užívaní spoločnej veci. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal aj na obsah listiny zo 06. októbra 2015, ktorou žalobca vyzval žalovanú na mimosúdne vysporiadanie užívacích práv k spoločným pozemkom. Tým bola podľa názoru odvolacieho súdu vyvrátená akákoľvek obrana žalovanej o neexistencii iniciatívy zo strany žalobcu, resp. o jej nevedomosti o jeho nesúhlase so súčasným stavom. Naopak, žalovaná aj po tejto výzve zotrvala na výlučnom užívaní areálu, čím ďalej prehľbovala stav faktickej nemožnosti výkonu vlastníckeho práva žalobcu. Podľa odvolacieho súdu tak žalobca nemohol užívať spoločnú vec, nie pre nedostatok vlastnej vôle alebo aktivity, ale v dôsledku jednostranného správania sa žalovanej, ktorá si neoprávnene prisvojila celý užívaci potenciál pozemkov.

2.2. Odvolací súd sa plne stotožnil so skutkovými závermi okresného súdu, ktoré boli riadne podložené vykonaným dokazovaním a zároveň považoval právnu kvalifikáciu uplatneného nároku za správnu. Zdôraznil, že v predmetnej veci ide o uplatnenie práva podielového spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu zodpovedajúcom jeho podielu, ako to vyplýva z § 137 ods. 1 OZ. Toto právo nemožno kvalifikovať ako nárok z bezdôvodného obohatenia, a preto nie je ani namieste aplikácia ustanovení § 451 a nasl. OZ. Uplatnenie tohto nároku vyplýva z logiky spoluvlastníckeho vzťahu - ak jeden spoluvlastník znemožňuje druhému výkon užívacieho oprávnenia, je povinný mu poskytnúť primeranú náhradu. Takýto výklad korešponduje aj s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu a princípmi spravodlivého usporiadania vzťahov medzi spoluvlastníkmi. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], a tiež že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP].

3.1. Žalovaná namietala nepresvedčivosť odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií, nakoľko sa nevysporiadali s relevantnými skutočnosťami, ktorých zohľadnenie a posúdenie bolo pre rozhodnutie vo veci kľúčové, z ktorého dôvodu považovala oba rozsudky za nepreskúmateľné. V súvislosti s právnym posúdením veci uviedla, že pokiaľ žalobca svoj právny nárok uplatňoval titulom existencie (väčšinového) spoluvlastníckeho podielu na veci a povinnosti vydať predmet bezdôvodného obohatenia, tak na strane žalovanej k bezdôvodnému obohateniu nemohlo dôjsť, nakoľko právnym dôvodom užívania spoločnej veci bola existencia vlastníckeho práva žalovanej k pozemkom. Oprávnenie užívať vec žalovanej v rozhodnom období patrilo v zmysle § 123 OZ, pričom spoluvlastnícky podiel neznamená reálne užívanie spoločnej veci, preto nemôže ísť o plnenie bez právneho dôvodu. Ak preto žalobca mal zabezpečené užívanie spoločnej veci, resp. ak neprejavil záujem takúto spoločnú vec užívať, resp. ak žalobca nepreukázal, že na strane žalovanej v rozhodnom období existovali prekážky, pre ktoré by objektívne nemohol spoločnú vec užívať, potom žalobcovi nárok na peňažné plnenie titulom svojho (väčšinového) vlastníckeho práva voči žalovanej nemohol vzniknúť. Žalovaná svoje výhrady smerovala k tomu, že súdy sa nezaoberali dôkazmi, ktorými sa snažila preukázať, že žalobcovi nijako nebránila vo výkone vlastníckeho práva, ani mu nezamedzila vstup a užívanie predmetných nehnuteľností. Uviedla, že žalobca nikdy neprejavil reálny záujem o užívanie pozemkov, o čom svedčí aj jeho dlhodobá pasivita a absencia akýchkoľvek pokusov o dohodu. Žalobca nepreukázal tvrdenia o údajnom bránení v užívaní a poukázala na to, že predložené interné nariadenia žalovanej (MV SR) sa nevzťahovali na spoluvlastnícke vzťahy a nemožno ich považovať za dôkaz o vylúčení žalobcu z užívania. Opakovane zdôraznila, že vstup do areálu bol žalobcovi umožnený, dokonca mu bol neskôr aj vydaný kľúč, a že výsluchy svedkov preukázali možnosť vstupu a užívania nehnuteľnosti zo strany žalobcu. Pripomenula, že aj samotná existencia tzv. prekladiska stavebného materiálu v areáli po odchode útvaru PPÚ dokazuje, že žalobca areál využíval, čím bola vyvrátená jeho tvrdená nemožnosť prístupu a užívania.

3.2. Vo vzťahu k premlčaniu uplatneného nároku žalovaná uviedla, že nakoľko žalobca svoj nárok uplatnený žalobou právne kvalifikoval ako povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie a ide o majetkové právo, platí subjektívna dvojročná lehota podľa § 107 ods. 1 OZ. Dodala, že z obsahu žaloby nie je

zrejme, kedy sa žalobca dozvedel, že sa žalovaná mala na jeho úkor bezdôvodne obohatiť, avšak vzhľadom na obdobie, za ktoré žalobca požaduje peňažné plnenie, možno obdobie prevyšujúce dva roky späťne od podania žaloby (04. 11. 2019) považovať za premlčané, preto takéto právo nemôže byť žalobcovi priznané (§ 100 ods. 1 OZ). Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd rozhodnutia nižších súdov zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k podanému dovolaniu uviedol, že žalovaná nevymedzila prípustné dovolacie dôvody spôsobom vyžadovaným § 431 až § 435 CSP, a svoje tvrdenia formulovala len všeobecne, bez dostatočného prepojenia na skutkové a právne závery napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, žalobca konštatoval, že v konaní nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu súdu, ktorý by žalovanej odňal možnosť konať pred súdom alebo jej znemožnil realizovať jej procesné práva v miere zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa žalobcu obsahuje dostatočné, zrozumiteľné a presvedčivé odôvodnenie a podrobne sa zaoberá všetkými podstatnými námietkami žalovanej. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná nevymedzila žiadnu právnu otázku, od ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, ani nepreukázala odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Rovnako neoznačila relevantné rozhodnutia, od ktorých by sa mal dovolací súd odchýliť. Žalobca ďalej obsérne obhajoval zákonnosť a správnosť rozhodnutí oboch nižších súdov. Tvrdil, že v konaní bolo dostatočne preukázané, že žalovaná výlučne užívala spoločné pozemky nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, bez dohody so žalobcom a bez poskytnutia primeranej náhrady. Namietal nepravdivosť tvrdení žalovanej o údajnom nezáujme žalobcu o užívanie pozemkov, a poukázal na výzvy na vysporiadanie, opakované snahy o užívanie a faktickú nemožnosť prístupu do uzavretého areálu ovládaného žalovanou. Pokiaľ išlo o námietku premlčania, žalobca poukázal na to, že súdy sa s ňou správne vysporiadali v súlade s ustálenou judikatúrou, pričom nárok žalobcu ako spoluvlastníka sa premlčuje v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ, a túto skutočnosť odvolací súd zohľadnil. Vzhľadom na uvedené navrhol dovolanie odmietnuť pre jeho neprípustnosť podľa § 447 písm. c) CSP, prípadne zamietnuť ako nedôvodné podľa § 448 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, za ktorú koná zamestnanec s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa [§ 429 ods. 2 písm. b) CSP], v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť napadnutých rozhodnutí.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

16. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že z obsahu spisu a rozhodnutí oboch nižších súdov nevyplýva existencia procesnej vady, ktorú by bolo možné subsumovať pod ustanovenie § 420 písm. f) CSP. Rozhodnutia súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu spĺňajú požiadavky na riadne a zrozumiteľné odôvodnenie a nevykazujú znaky arbitrárnosti či nepreskúmateľnosti.

16.1. Súd prvej inštancie v rozsudku podrobne rekapituloval skutkový stav, ako aj dôkaznú situáciu. V odôvodnení popísal rozsah spoluvlastníckych práv strán, charakter užívania areálu, preukázané obmedzenia prístupu žalobcu, ako aj podmienky vstupu do areálu determinované žalovanou. Z jeho

rozhodnutia je zrejmé, z ktorých dôkazov vychádzal, ako ich hodnotil, prečo považoval výlučné užívanie spoločných pozemkov žalovanou za preukázané a ako aplikoval právne normy upravujúce podielové spoluvlastníctvo (§ 137 OZ a súvisiaca judikatúra). Zároveň sa vysporiadal aj s námietskou premĺčania a výškou uplatnenej náhrady, ktorú uznal na základe znaleckého posudku. Skutočnosť, že žalovaná občasne umožnila vstup žalobcovi alebo že žalobca nemal vlastný aktívny záujem areál užívať, nepovažoval súd za relevantné, pričom zároveň dospel k záveru, že žalobca objektívne nemal vytvorené podmienky na riadny výkon svojich spoluvlastníckych práv.

16.2. Na skutkové a právne závery súdu prvej inštancie nadviazal aj krajský súd, ktorý v napadnutom rozhodnutí jasne identifikoval sporné otázky, vykonal ich samostatné právne posúdenie a vysvetlil, na základe akých dôkazov a právnych úvah dospel k záveru o dôvodnosti žaloby. Odvolací súd rekapituloval rozhodujúce skutkové okolnosti sporu a zhodnotil ich v logických súvislostiach, pričom podrobne reagoval na všetky odvolacie námietky žalovanej. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd považoval výlučné užívanie areálu žalovanou za preukázané, a to nielen na základe vlastníctva stavieb a oplotenia, ale aj na základe kontrolovaného režimu vstupu, uskladňovania vecí v areáli, ako aj neprítomnosti akéhokoľvek reálneho výkonu spoluvlastníckych práv žalobcu počas rozhodného obdobia.

16.3. Odvolací súd zároveň rozumne vyvrátil námietky žalovanej týkajúce sa údajnej absencie záujmu žalobcu o užívanie, resp. chýbajúcej prekážky zo strany žalovanej. Vysvetlil, že užívanie spoločnej veci nad rámec spoluvlastníckeho podielu bez dohody medzi spoluvlastníkmi zakladá nárok na náhradu, a to bez ohľadu na iniciatívu spoluvlastníka alebo jeho aktívne domáhanie sa vstupu. Zdôraznil, že v kontexte okolností prípadu nebolo možné hovoriť o reálnej možnosti žalobcu užívať spoločnú nehnuteľnosť, pretože vstup do areálu bol limitovaný podmienkami stanovenými žalovanou a areál bol fakticky kontrolovaný výlučne z jej strany. V nadväznosti na to odvolací súd jednoznačne identifikoval právne ustanovenie, na základe ktorého bol uplatnený nárok posúdený, a zároveň zrozumiteľne vysvetlil jeho aplikáciu na skutkový stav. V odôvodnení náležitým spôsobom ozrejmil výklad § 137 ods. 1 OZ a z neho vyplývajúce podmienky vzniku nároku na náhradu medzi podielovými spoluvlastníkmi, pričom sa venoval aj otázke rozsahu užívania spoločnej veci, miery spoluvlastníckeho podielu a právneho významu faktickej nerovnováhy v užívaní.

16.4. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že nižšie súdy pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenuli vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne vo veci samej rozhodli. Odvolací súd sa v rámci svojho preskúmania dôsledne vysporiadal so všetkými podstatnými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré boli v konaní nastolené, ako aj s konkrétnymi odvolacími námietkami žalovanej. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, z akých dôvodov, na základe akých dôkazov a ktorých právnych úvah dospel k svojmu záveru, pričom jeho hodnotenie skutkového stavu je presvedčivé a podložené logickým myšlienkovým sledom. V spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, na ktoré v podstatných bodoch nadviazal, tvorí rozhodnutie odvolacieho súdu ucelený, zrozumiteľný a vnútorne konzistentný celok, ktorý spĺňa zákonné požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutí podľa § 393 CSP.

16.5. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že dovolateľka sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou

sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu nižšími súdmi splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namieta, že nižšie súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

19. Žalovaná ďalej prípustnosť svojho dovolania formálne vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

20. Dovolací súd vo vzťahu k označenému dovolaciemu dôvodu zdôrazňuje, že ustanovenie § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 ods. 1 CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

21.1. V tomto kontexte aj ústavný súd vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť; preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky. V náleze I. ÚS 51/2020 ústavný súd výslovne uviedol, že „povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom.“

22. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu sa žalovaná vyššie uvedenými kritériami pre náležité uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP neriadila, keď zodpovedajúcim spôsobom nevymedzila nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, tak ako to predpokladá ustanovenie § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 tohto právneho predpisu. Dovolateľka náležite nenaformulovala a nepomenovala právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho

súdu. Jej dovolanie je v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia koncipované ako súbor nesúrodých výhrad, z ktorých nie je zrejmé, ktorého konkrétneho aspektu veci sa má údajná nesprávnosť týkať - či právnej kvalifikácie uplatneného nároku, posúdenia jeho dôvodnosti, alebo právneho posúdenia premlčania. Absencia precíznej formulovanej právnej otázky vylučuje, aby sa dovolací súd mohol zaoberať prípustnosťou dovolania podľa uvedeného ustanovenia. Inými slovami, nejednoznačné, resp. abstraktné odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemôže cez prizmu ustanovenia § 432 ods. 2 CSP obstáť bez toho, aby bola znevýhodnená procesná protistrana.

23. Navyše, z obsahu dovolania je zrejmé, že prevažná väčšina dovolacích námietok žalovanej smeruje skôr proti skutkovým zisteniam a spôsobu vyhodnotenia dôkazov (napr. neunesenie dôkazného bremena žalobcu, tvrdená absencia bránenia v užívaní, dobrovoľné nevyužívanie pozemkov žalobcom, údajné užívanie zo strany žalobcu). Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ku ktorým dospeli sudy nižších inštancií a na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno založiť na spochybňovaní skutkových záverov súdov nižších inštancií na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov, čo pritom v posudzovanom prípade tvorilo jadro podaného dovolania.

24. Dovolací súd poznamenáva, že aj v tých častiach dovolania, kde žalovaná konfrontuje rozhodnutie odvolacieho súdu vlastnými právnymi závermi (najmä str. 8 a 9 dovolania), je jej argumentácia vnútorne rozporná, čo bráni dovolaciemu súdu, aby sa pokúsil vyabstrahovať rozhodujúcu právnu otázku bez porušenia zásady rovnosti procesných strán. Žalovaná totiž na jednej strane namieta, že na jej strane nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu, keďže ako podielový spoluvlastník mala oprávnenie vec užívať podľa § 123 OZ, na druhej strane však prehliada, že sudy nižších inštancií neposúdili žalobcom uplatnený nárok ako bezdôvodné obohatenie podľa § 451 a nasl. OZ, ale ako nárok vyplývajúci z ustanovenia § 137 ods. 1 OZ. Odvolací súd výslovne uviedol, že nárok žalobcu nie je právne kvalifikovaný ako bezdôvodné obohatenie, ale ako kompenzácia za výlučné užívanie spoločnej veci nad rámec spoluvlastníckeho podielu. V tomto rámci je irelevantné, či žalovaná ako podielová spoluvlastníčka mala vo všeobecnosti právo vec užívať - rozhodujúce je, že žalobca ako väčšinový spoluvlastník bol fakticky vylúčený z užívania spoločnej veci, a to bez dohody, čo zakladá vznik nároku na náhradu podľa § 137 ods. 1 OZ [6Cdo/184/2010, 3Cdo/218/2017, 4Cdo/110/2020, komparatívne R 19/2001 (NS ČR)]. Z uvedeného vyplýva, že výhrady žalovanej sa „netrafili“ do skutočného právneho základu rozhodnutia odvolacieho súdu. Svoje nesúhlasné stanovisko oprela o právnu kvalifikáciu, ktorá sa na daný prípad nevzťahuje, čím sa jej dovolanie mýlia s právnym dôvodom, z ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza. Aj v dôsledku toho nie je z dovolania zrejmé, ktoré právne posúdenie považuje žalovaná za nesprávne, v čom konkrétne spočíva táto nesprávnosť a ako by malo byť rozhodnutie vecne správne právne vyhodnotené. Takto formulované dovolanie nevyhovuje požiadavkám kladeným na prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

25. Rovnako nemožno prehliadnuť, že žalovaná - v nadväznosti na vyššie uvedenú nesprávnu právnu premisu - nepriliehavo spochybnila aj právny záver o zachovaní premlčacej lehoty na uplatnenie nároku. Lehota, ktorú žalovaná považovala za rozhodujúcu - dvojročná premlčacia doba podľa § 107 ods. 1 OZ - sa vzťahuje výlučne na nároky z bezdôvodného obohatenia. V posudzovanom prípade však ide o majetkové právo spoluvlastníka podľa § 137 ods. 1 OZ, pri ktorom sa uplatňuje všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 OZ. Oba sudy túto otázku posúdili konzistentne, pričom prvoinštančný súd výslovne konštatoval, že žaloba bola podaná v posledný deň trojročnej premlčacej doby, čím bol nárok uplatnený včas. Ani v tomto smere teda žalovaná neformulovala kvalifikovanú právnu výhradu spôsobilú založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

26. Napokon, osobitne máťúco pôsobí poukaz dovolateľky na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/55/2009, ktoré uviedla na podporu svojej argumentácie, hoci uvedené rozhodnutie v skutočnosti potvrdzuje správnosť právneho záveru odvolacieho súdu. Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí výslovne konštatoval, že ak sa podielový spoluvlastník domáha náhrady vo forme peňažného plnenia za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, ide o nárok vyplývajúci z § 137 ods. 1 OZ, nie o nárok z bezdôvodného obohatenia, pričom takýto nárok je majetkovej povahy a podlieha trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ. Právna argumentácia žalovanej je teda nielen vnútorne rozporná, ale aj nesúladná so súdom citovanou judikatúrou, ktorú nesprávne interpretuje v prospech svojho výkladu.

27. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovanej nespĺňa zákonné náležitosti prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Žalovaná kvalifikovaným spôsobom nevymedzila právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a neoznačila konkrétny rozpor medzi napadnutým rozhodnutím a ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu. Takto koncipované dovolanie nie je spôsobilé založiť dovolací prieskum a nemôže viesť k prelomeniu právnej istoty vyplývajúcej z právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu.

28. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej v časti, v ktorej namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

29. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.